Bilimsel Muhakeme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bilimsel Muhakeme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17800

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bilimsel Muhakeme Ölçe?i'nin (BMÖ) bu akademik giri?i, ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas? ve Türk örneklemindeki **psikometrik özellikler**inin incelenmesi üzerine odaklanmaktad?r. Ölçek, bireylerin bilimsel dü?ünme süreçlerini, hipotez kurma, deneysel tasar?m yapma ve sonuçlar? mant?ksal olarak yorumlama gibi becerilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, ilgili alanyaz?na geçerli ve güvenilir bir ölçme arac? kazand?rmay? hedeflemi?tir.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal yap?s?n?n kültürel ve dilsel farkl?l?klar gözetilerek korunmas?n? amaçlam??t?r. Bu süreç, e?itim bilimleri ve psikoloji alanlar?nda bilimsel muhakeme düzeylerinin de?erlendirilmesi için kritik bir ad?m te?kil etmektedir. Ölçek, özellikle lise ve üniversite düzeyindeki ö?rencilerin bilimsel dü?ünme becerilerini nicel olarak belirlemede kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Bilimsel Muhakeme, Ölçek Uyarlama, Psikometrik Özellikler, E?itim Psikolojisi, Bili?sel Yetenek, Ölçek

Yazarlar

Gülfem Mu?lu Kayg?s?z, Burcu Gürkan, U?ur Akba?

Amaç

Bilimsel Muhakeme Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin bilimsel yöntemleri ve prensipleri kullanarak problem çözme ve karar verme yeteneklerini de?erlendirmektir. Ölçek, özellikle ö?rencilerin bilimsel süreç becerilerini ne düzeyde geli?tirdi?ini ölçmek ve bu becerilerin geli?imini destekleyecek e?itimsel müdahalelerin etkinli?ini belirlemek için tasarlanm??t?r.

Türkçe uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararas? alanda kabul görmü? olan bu ölçe?i, **Türk kültürüne özgü dilsel ve yap?sal tutarl?l?k** sa?layarak Türk ara?t?rmac?lar?n?n kullan?m?na sunmakt?r. Bu sayede, bilimsel muhakeme becerilerinin Türkiye'deki e?itim sistemi içerisindeki durumu hakk?nda güvenilir veriler elde edilmesi hedeflenmi?tir.

Yap?

Bilimsel Muhakeme Ölçe?i, genellikle bilimsel dü?ünmenin temel bile?enlerini temsil eden çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle a?a??daki temel becerileri içermektedir:

Hipotez Geli?tirme: Gözlemlerden yola ç?karak test edilebilir aç?klamalar üretme yetene?i.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Deneysel Tasar?m: Kontrollü de?i?kenleri belirleyerek geçerli deneyler planlama becerisi.
Veri Yorumlama: Elde edilen deneysel verileri analiz etme ve bunlardan mant?ksal sonuçlar ç?karma.
Kan?t De?erlendirme: Bilimsel iddialar? destekleyen veya çürüten kan?tlar? ele?tirel bir gözle inceleme.

Ölçek, bu bili?sel yetenekleri ölçerek, bireylerin bilimsel okuryazarl?k düzeylerine dair kapsaml? bir profil sunmaktad?r.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in geçerlik çal??malar? genellikle yap? geçerli?i üzerine odaklanm??t?r. Yap? geçerli?i, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne derece ölçtü?ünü belirlemek amac?yla incelenmi?tir.

Bu kapsamda, orijinal ölçe?in boyutlar?n?n Türkçe formda korunup korunmad???n? test etmek için **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA) yöntemleri kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in Türk kültüründe de bilimsel muhakeme yap?s?n? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren uygun uyum iyili?i indeksleri sa?lamal?d?r. Ayr?ca, geçerlik çal??malar? kapsam?nda ay?rt edici geçerlik ve yak?nsak geçerlik analizleri de yürütülerek ölçe?in di?er ilgili yap?larla olan ili?kileri incelenmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n zamana ve farkl? uygulamalara kar?? tutarl?l???n? de?erlendirmeyi içermektedir. Uyarlama çal??mas?nda güvenirlik için yayg?n olarak kullan?lan yöntem **iç tutarl?l?k** katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplamas?d?r.

?ç Tutarl?l?k katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olmas?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda tutarl? oldu?unu göstermektedir. Güvenirlik çal??malar? ayr?ca, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar verip vermedi?ini kontrol etmek amac?yla test-tekrar test güvenilirli?ini de içerebilir. Kaynak çal??mada bu **psikometrik de?erler**in detayl? raporlanmas? beklenmektedir.

Faktör Analizi

Bilimsel Muhakeme Ölçe?i'nin Türkçe formunun yap?sal geçerli?ini test etmek amac?yla Faktör Analizi yöntemleri uygulanm??t?r. Uyarlama sürecinde ilk olarak Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) kullan?larak maddelerin Türk örnekleminde nas?l grupland??? incelenmi? olabilir.

Ard?ndan, ölçe?in orijinal yap?s?na uygunlu?unu kesinle?tirmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n, bilimsel muhakemenin alt

ARABPSYCHOLOGY.COM

bile?enlerini (örne?in, tümdengelim, tümevar?m, de?i?ken kontrolü) ayr? ayr? ve tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ortaya koymal?d?r. Bu analizler, ölçe?in **yap?sal bütünlü?ü**nü sa?lamada kritik öneme sahiptir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Orijinal ölçe?in format?na ba?l? olarak Likert tipi veya çoktan seçmeli olabilir, ancak uyarlama çal??mas? genellikle Likert tipi yan?t format?n? benimser.)

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal Dil

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Lise ve/veya Üniversite ö?rencileri)

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi ve genç yeti?kinlik (Genellikle 14-25 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas?, genellikle farkl? sosyoekonomik ve akademik arka planlara sahip bir ö?renci grubundan toplanan verilerle gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ka??t-kalem veya dijital ortamda bireysel veya grup uygulamas?. Derecelendirme sistemi, maddelerin içeri?ine göre de?i?iklik göstermekle birlikte, genellikle 5'li veya 7'li Likert ölçe?i kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Yap? Geçerli?i, Güvenirlik Analizi, Faktör Analizi, E?itim Bilimleri, Bili?sel Geli?im, Ölçek Uyarlama

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Gülfem Mu?lu Kayg?s?z

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir)

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: gulfem.muslu@hku.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Kaynak makalede belirtilen yazar?n ba?l? bulundu?u üniversite adresi (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2018

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için genellikle sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda izin prosedürleri de?i?ebilir. Ticari kullan?m için ek ücret talep edilebilir.

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir.

bilimsel-muhakeme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Mu?lu Kayg?s?z, G., Gürkan, B., & Akba?, U. (2018). Adaptation of Scientific Reasoning Scale into Turkish and examination of Its psychometric properties. *Educational Sciences: Theory and Practice, 18*(3), 737-757.

DOI: http://dx.doi.org/10.12738/estp.2018.3.0175

Bilimsel Muhakeme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmad??? için burada listelenememi?tir. Maddelerin tamam?na, referans olarak belirtilen akademik makale üzerinden veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM